

Nyilatkozat az ifjúság egyházzenei neveléséről (Az ifjúsági lelkipásztorokhoz és hitoktatókhoz)

Mivel

- „Maxima debetur puero reverentia” – a gyermek iránt a legnagyobb tisztelettel kell viseltetnünk és „a gyermeknek a legjobb is éppen csak hogy jó” (Kodály);*
- mivel a nevelés célja az, hogy a reánk bízott javakat utódainkra is átörökítve a felnövekvő ifjakat mint oszthatatlan személyiségeket az igaz, a jó, a szép és a szent értékeivel kapcsolatba hozzuk;
- mivel a legszentebb célokat is érvénytelenítjük, ha nem hozzájuk méltó eszközökkel akarjuk elérni őket;
- mivel a szellemi értékek rendje egységes, és bármit építünk vagy rombolunk egyik tekintetben, az épít vagy rombol a szellemi élet másik területein is;
- mivel az Egyház erkölcsileg csak akkor követelhet nagyobb részt az ország szellemi újjáépítésében és a nevelésben, ha maga is minden tekintetben elkötelezett a szellemi értékek mellett, és a pedagógusoktól megkívánt felelősségérzetet tanúsítja;
- mivel minden pedagógusnak szolidárisnak kell lennie a szellemi élet más területein fáradozó társaival, és tanúskodnia kell az azok által képviselt értékek mellett is;
- mivel az ifjúsági lelkipásztorokodás nem egy új, szeparált „ifjúsági egyházat” akar építeni, hanem az új generációt beépíteni a gyülekezetbe és azon keresztül az örök Egyházba;

mivel továbbá

- „a régi görögöktől Comeniusig élt az a felfogás, hogy a zene föltétlenül szükséges az ember fejlődéséhez, a nevelés része, nem pedig valami nélkülözhető élvezeti cikk, pusztá szórakozás” (még kevésbé agitációs eszköz);
- mivel a jó zenének nem csak szövege miatt van általános embernevelő hatása, hanem „mert sugárzik belőle a felelősségérzet, az erkölcsi komolyság”, ellenben a rossz zene „romboló hatása odáig terjedhet, hogy meggingatja az erkölcsi törvényben való hitet”, tehát a ledér zene szent szöveggel is ledérré tesz;
- mivel az Egyháznak kezdet óta meggyőződése, hogy a zenének teológiai üzenete van, és a jó zene igaz, a rossz zene pedig hamis istenképet, hamis egyházképet, hamis lélekképet formál az emberben;
- mivel a zene az Egyház prófétai és papi küldetésének megvalósulását szolgálja, s így nem lehet tisztán emberi szempontok szerint megítélni;
- mivel az egyházi törvények is megkívánják, hogy az istentiszteleti zene jellegében szent és művészileg értékes legyen, és azt is, hogy a világi asz-

* Valamennyi idézetünk Kodály Zoltán pedagógiai írásaiból.

szociációkat és szórakoztatóipari reminiszcenciákat keltő dallamokat, a giccset és a „hetérák világához tartozó zenét” (Alexandriai Kelemen kifejezése) a templomtól tartsuk távol;

mivel végül

- az Egyház örök ifjúsága abban nyilvánul meg, hogy a pedagógián keresztül *a jobb, a több, a hitelesebb nyer nagyobb teret az Egyházban, s ily módon az ifjúság az értékesebb avant-garde-jává válik;*
- mivel *a magyar pedagógiának a szellemi és kulturális értékek melletti hagyományos elkötelezettsége miatt és kiemelkedő személyiségektől kapott érvek, tanítások és minták alapján inkább nekünk kell példát adnunk a külföldnek, semmint kritika nélkül átvennünk az ott található silány zenei divatokat;*
- és mivel így méltatlan lenne, ha az egyházak, akik önmagukat a szellemiség, az igazi kultúra tanítóinak állítják, mindennapi gyakorlatukban ezt az igényt meghazudtolva, még a világi kultúra hordozóival szemben is alulmaradnának,

A NYILATKOZAT ALÁÍRÓI nem a vádaskodás és öncélú kritizálás szellemében, hanem saját felelősségük átérzésétől indítva féltőn és szeretettel kérik az egyházak ifjúsági lelkipásztorait, hitoktatóit: tegyék mérlegre egyházzenei tevékenységüket, és jó pedagógus módjára tegyenek meg mindent azért, hogy az evangéliumi üzenet zenei szempontból is a tartalom és méltó forma harmóniájában érje el és érintse meg a rájuk bízott lelkeket.

Ennek megfelelően:

1. Gondoskodjunk szervezeten arról, hogy *az új nemzedék ne szakadjon ki a teljes egyházi közösségből*, hanem megtanulva annak értékes énekeit, együtt tudjon énekelni a szülőkkel, nagyszülőkkel.

2. Azt a fogékonyságot, nyílt érdeklődést, mely az ifjúságot mindig képessé teszi az új megtanulására és begyakorlására, továbbá azt a sok energiát, melyet a lelkipásztor és munkatársai az ifjúság nevelésére fordítanak, ne rövidéletű selejt terjesztésére használjuk, hanem az eddig talán nem eléggé ismert és nem eléggé megbecsült kincseknek, *az egyes felekezetek leghitelesebb zenei örökségének* átadására. Ne feledjük, válságban lévő korok számára mindig az „ad fontes” (vissza a forrásokhoz) jelentett biztos tájékozódást.

3. Teremtsük meg *a hitoktatás és az énektanítás szerves egységét*. Akit nem a tetszeni akarás, a személyes hiúság, pusztán ötletek vezetnek a tanításban, hanem az igaz hitet akarja hiteles formában közvetíteni, az olyan énekkel kapcsolja össze oktatását, melyek összhangban állnak a hittartalommal, a tiszta és teljes hitet közvetítő szövegeket szólaltatnak meg hozzájuk méltó dallamokon.

4. *Az ének elsősorban szövege* révén lesz az istentisztelet része. Ezért az oktatás segítse az ifjakat afelé, hogy viszonyukat az énekekhez ne hangulati benyomásokra alapozzák, hanem értelmes emberek módjára – a szövegeket átgondolva, hittanilag is mérlegre téve – fogadjanak el vagy utasítsanak el énekeket.

5. Fejtsük ki és illesszük be a hitoktatásba legfontosabb ősi énekeink szövegeit, elsősorban a Biblia szavait idéző énekszövegeket.

6. Az egyes felekezetek hagyományai alapján határozzuk meg azt az *ének-törzanyagot*, melynek ismeretét a hitoktatás különböző szakaszainak végeztével (elsőáldozás, konfirmáció stb.) az ifjaktól elvárjuk. A hittan-tanmenetek foglalják magukba a tanulandó énekanyagot is.

7. Az öt-hat évtizeddel ezelőtti egyházzenei és zenepedagógiai megújulás egyik fő motorja az *egyházi iskolák* és tanáraik kiváló munkája volt. Ha egyházi iskoláink méltók akarnak lenni elődjeikhez, el kell határozódniuk mindentől, ami az egyházzene lezüllesztéséhez vezet, s élve kivételes lehetőségeikkel, az énekórákon is, az istentiszteleten is a legnemesebb zenének kell teret nyitniuk.

8. Mindezen feladatok végrehajtásához nélkülözhetetlen a *lelkipásztorok és az egyházzeneben képzett szakemberek együttműködése*. Ahogyan a felelős lelkipásztor nem tűrheti el, hogy a hitben képzetlen tanítók megrontsák a nyáját, úgy viszont magát sem tekintheti illetékesnek abban, hogy az ifjúság egyházzenei nevelését – a teológiai szempontokon túlmenően – irányítsa. A felsőbb szinteken az egyházi vezetésnek a magas képzettségű egyházzenei szakemberekkel kell szót értenie. Helyi szinten a lelkipásztornak a templom egyházzenei vezetőjére kell támaszkodnia, s célszerű, hogy zeneileg képzett (pl. zeneiskolát, zenei általános iskolát végzett) segítőköt találjon, akik a megállapodott tanterv szerint a hittanórai énektanítást elvégzik. A nyilatkozatot aláíró szervezetek és tagjaik e tekintetben a legkészségesebben felajánlják szolgálataikat mind országos, felekezeti, mind helyi szinten.

9. Minthogy a vallási és más szellemi értékek között belső összhang áll fenn, a lelkipásztor segítse az ifjakat az igazán értékes és maradandó *zenekultúra megbecsülésére és megszeretésére*.

Budapest, 1995. január 1.

Magyar Egyházzenei Társaság

Dobszay László elnök

a Magyarországi Baptista Egyház zenei bizottsága

Beharka Pál elnök

a Magyarországi Evangélikus Egyház zenei bizottsága

Trajtler Gábor elnök

a Református Egyházzenei Munkaközössége

Karasszon Dezső elnök

Szent Ágoston Liturgikus Megújulási Mozgalom

Barsi Balázs OFM elnök

Az Országos Magyar Cecilia Egyesület a gyakorlati javaslatokkal összességükben egyetért, az elvi kérdésekben, a helyzetértékelésben a nyilatkozattól eltérő szemléletet vall.

Országos Magyar Cecilia Egyesület

Tardy László társelnök